

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **A. Š.**, zast. JUDr. Lubomírem Málkem, advokátem, se sídlem Horní 6, Havlíčkův Brod, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2014, č. j. 29 Af 287/2011 - 84,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2014, č. j. 29 Af 287/2011 - 84, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně ze dne 3. 10. 2011, č. j. 11612/11-1506-703692 a ze dne 4. 10. 2011, č. j. 11611/11-1506-703692, **se ruší** a věc **se v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je p o v i n e n** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 9.922 Kč (devětisícdevětsetdvacet dva korun) do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce, JUDr. Lubomíru Málkovi, advokátovi, se sídlem Horní 6, Havlíčkův Brod.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím ze dne 3. 10. 2011, č. j. 11612/11-1506-703692 (dále jen „napadené rozhodnutí 1“), Finanční ředitelství v Brně zamítlo odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 1. 7. 2011, č. j. 103602/11/223940603544,

o zastavení daňové exekuce podle ustanovení §181 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), kterým byl zamítnut návrh žalobkyně na zastavení exekuce nařízené exekučním příkazem ze dne 19. 9. 2008, č. j. 78513/08/223940/3544, na srážku ze mzdy pozůstalé manželky k vymožení nedoplatků ve výši 398.994 Kč, který byl rozhodnutím č. j. 24108/11/22394060/3544 částečně zastaven do výše částky 273.599,53 Kč. Důvodem pro částečné zastavení bylo to, že správce daně mohl po žalobkyni vymáhat pouze 800.740 Kč, přičemž exekuční příkazy na srážku ze mzdy žalobkyně tuto částku převyšovaly o 273.599,53 Kč. Finanční ředitelství popsalo, že původním povinným byl F. Š., který zemřel dne 19. 11. 2004. V dědickém řízení vedeném u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě pod sp. zn. 25 D 234/2004 bylo potvrzeno, že veškerý zůstavitelův majetek nabývá žalobkyně jakožto jediná dědička; čistá hodnota dědictví byla určena částkou - 403 602 Kč (dědictví bylo předlužené), přičemž žalobkyně měla odpovídat za dluhy pouze do výše nabytého dědictví. Usnesením soudního exekutora Mgr Moláka ze dne 4. 6. 2008 bylo stanoveno, že místo zemřelého manžela nastupuje na místo povinného žalobkyně. Usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 A 626/200 - 412 bylo rozhodnuto o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí s tím, že z rozdělované podstaty v částce 950.712,90 Kč byly přihlášeny pohledávky uspokojeny následujícím způsobem: náklady řízení České republiky ve výši 3.755,10 Kč k hotovému zaplacení; pohledávka České spořitelny, a.s. ve výši 9.095,80 Kč k hotovému zaplacení; pohledávka oprávněného Z. J. ve výši 806.958 Kč k hotovému zaplacení; pohledávka Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě (která byla částečně zajištěna zástavním právem k prodávané nemovitosti, v pořadí čtvrtá) částečnou úhradou ve výši 130.904 Kč k hotovému zaplacení. Na základě exekučních příkazů Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 19. 9. 2008, č. j. 78311/08/223940/3544 a č. j. 78513108/223940/3544 byla na žalobkyni vymáhána jednak dlužná částka ve výši 675.345,53 Kč a dále dlužná částka ve výši 398.994 Kč. Rozhodnutím Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 04. 3. 2011, č. j. 24108/11/223940603544 bylo rozhodnuto o částečném zastavení exekuce, a to v částce 273 599,53 Kč a rozhodnutím Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 04. 3. 2011, č. j. 24077/11/223940603544 bylo rozhodnuto o částečném zastavení exekuce, a to v částce 130.904 Kč. Finanční úřad v Havlíčkově Brodě totiž nemohl respektovat skutečnost, že pohledávka oprávněného Z. J. byla uspokojena přednostně před pohledávkou finančního úřadu, čímž bylo porušeno ustanovení § 471 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), ve spojení s ustanovením § 175v odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), podle nichž měly být pohledávky finančního úřadu uspokojeny přednostně před touto pohledávkou. Dopisem ze dne 9. 6. 2011 žalobkyně s tímto postupem nesouhlasila, protože tvrdila, že svou povinnost uhradit dluhy do výše hodnoty nabytého dědictví splnila s odůvodněním, že nejvyšším podáním učiněným v rámci dražby předmětných nemovitostí představující rozdělovanou podstatu byly soudem uspokojeny přihlášené pohledávky podle pořadí, které bylo soudem stanoveno na základě ustanovení týkajících se výkonu rozhodnutí vedeného dle občanského soudního řádu, a to konkrétně dle ustanovení § 337c odst. 1 o. s. ř., jež upravuje přednost pohledávky oprávněného Z. J., zvláště když výkon rozhodnutí byl nařízen dne 31. 10. 2000, a to proti manželovi žalobkyně, který zemřel až následně dne 19. 11. 2004. O pořadí pohledávek nadto podle žalobkyně rozhodoval soud.

pokračování

[2] Finanční ředitelství dále z obsahu spisu zjistilo, že správce daně vyhotovil dne 19. 09. 2008 exekuční příkaz na srážku ze mzdy žalobkyně č. j. 78513108/223940/3544 na částku 398.994 Kč. Protože správce daně již vymáhá exekučním příkazem na srážku ze mzdy č. j. 78311108/223940/3544 částku 675.345,53 Kč a celkem může vymáhat částku 800.740 Kč, byl exekuční příkaz č. j. 78513/08/223940/3544 na návrh žalobkyně částečně zastaven o částku 273 599,53 Kč rozhodnutím č. j. 24108/11/223940603544. Správce daně vyhotovil dne 19. 9. 2008 exekuční příkaz na srážku ze mzdy žalobkyně č. j. 78513/08/223940/3544 na částku 398,53 Kč. Exekuční příkaz byl na návrh žalobkyně částečně zastaven rozhodnutím č. j. 24077/11/223940603544 pro částku 130 904 Kč, která byla uhrazena z výtěžku z prodeje nemovitostí, které byly předmětem dědického řízení a byly původně zapsány jako majetek v SJM (společné jmění manželů). Prodej nemovitostí byl nařízen Okresním soudem v Havlíčkově Brodě na základě návrhu oprávněného Z. J. na nařízení výkonu rozhodnutí ze dne 19. 9. 2000. Nemovitosti byly prodány v dražbě dne 08. 4. 2010. Soud, vycházející z usnesení č. j. 26 E 626/2000-412, rozdělil celý výtěžek dražby (částku 950.712,90 Kč), uspokojil náklady řízení České republiky ve výši 3.755,10 Kč, pohledávku ČS, a.s. ve výši 9.095,80 Kč, pohledávku oprávněného ve výši 806.958 Kč. Přihlášenou pohledávku správce daně, která byla částečně zajištěná zástavním právem, uspokojil jako čtvrtou v pořadí částečnou úhradou ve výši 130.904 Kč. Soud při rozvrhovém jednání určil pořadí přihlášených pohledávek dle § 337b odst. 1 a § 337c o. s. ř. Exekuční příkaz č. j. 78513/08/223940/3544 je dále hrazen srážkami ze mzdy. K věci samé finanční ředitelství uvedlo, že k uspokojení pohledávek věřitelů neměla žalobkyně jako dědic přistoupit, dokud neuspokojila věřitele s lepším pořadím. Jestliže dědic nemůže plně uspokojit věřitele téhož pořadí, musí je uspokojit poměrně. Pokud tak dědic nepostupuje, vystavuje se riziku, že odpovídá věřitelům s lepším pořadím i v případě, kdy by cena dědictví byla už vyčerpaná v důsledku uspokojení pohledávek ostatních věřitelů. Správce daně přitom má vůči žalobkyni jako pozůstalé manželce přednostní pohledávku, která byla částečně zajištěná zástavním právem, jež zanikla zpeněžením předmětu zástavy soudní dražbou. Toto zástavní právo nicméně existovalo v době probíhajícího dědického řízení a vymáhacího řízení. Pohledávky správce daně jsou nadto přednostními pohledávkami ve smyslu § 175v odst. 2 písm. e) o. s. ř. Žalobkyně tudíž měla přednostně uhradit své závazky vůči správci daně, nikoli vůči Z. J. K námitce žalobkyně dovolávající se toho, že správce daně měl podat opravný prostředek proti usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000 – 412, finanční ředitelství poznamenalo, že v té době neměl správce daně důvod tento opravný prostředek podat, neboť jeho pohledávka byla přednostní. Respektoval tedy rozhodnutí soudu a předpokládal, že zbytek dědických dluhů bude uhrazen srážkami ze mzdy pozůstalé nebo jiným způsobem. Stejnou možnost brojit proti tomuto rozhodnutí měla i žalobkyně, která však ničeho nenamítala. Správce daně rozvrhové usnesení respektoval a v částce, která byla Okresním soudem v Havlíčkově Brodě na jeho základě zaslána, daňovou exekuci částečně zastavil.

[3] Rozhodnutím ze dne 4. 10. 2011, č. j. 11611/11-1506-703692 (dále jen „napadené rozhodnutí 2“), Finanční ředitelství v Brně zamítlo odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 1. 7. 2011, č. j. 102588/11/223940603544, o zastavení daňové exekuce podle ustanovení § 181 odst. 2 daňového řádu, kterým byl zamítnut návrh žalobkyně na zastavení výkonu rozhodnutí daňové exekuce nařízené exekučním příkazem č. j. 78311/08/223940/3544. V odůvodnění napadeného rozhodnutí č. 2 finanční ředitelství popsalo průběh věci tak, jak ji zachytilo v odůvodnění napadeného

rozhodnutí č. 1, přičemž předmětné řízení se týká zastavení exekuce na srážku ze mzdy žalobkyně nařízené exekučním příkazem č. j. 78311/08/223940/3544, na částku 675.345,53 Kč, která byla částečně zastavena rozhodnutím č. j. 24077/11/223940603544 o částku 130.904 Kč.

[4] Žalobkyně proti napadeným rozhodnutím č. 1 a č. 2 brojila žalobou ze dne 29. 11. 2011, v níž tvrdila, že původní povinný – vůči němuž byla vedena exekuce podle vykonatelného směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Hradci Králové na částku 650.000 Kč. F. Š. zemřel dne 19. 11. 2004 a že veškerý jeho majetek nabyla na základě dědictvého řízení žalobkyně. Čistá hodnota dědictví byla stanovena na částku - 403.602 Kč (dědictví bylo předlužené). S žalobkyní vedl Finanční úřad v Havlíčkově Brodě od roku 2008 dvě samostatná exekuční řízení na částky 675.345,53 Kč a 398994 Kč, přičemž k návrhu žalobkyně je částečně zastavil pouze do částky 130.904 Kč (v případě prvního exekučního řízení), a 273.599,53 Kč (v případě druhého exekučního řízení), a to z toho důvodu, že správce daně nemohl respektovat to, že nemovitosti sice byly prodány v dražbě, ale že výtěžek byl rozdělen mezi věřitele v rozporu s § 471 odst. 2 občanského zákoníku ve spojení s § 175v odst. 2 o. s. ř. Žalobkyně zdůraznila, že výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí byl nařízen již dne 31. 10. 2000, a to proti manželu žalobkyně, přičemž usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010 bylo rozhodnuto o tom, jak má být naloženo s rozdělovanou podstatou. O pořadí uspokojení pohledávek rozhodoval soud, a to podle § 337c odst. 1 o. s. ř., přičemž správce daně vůči tomu původně ničeho nenamítal, ačkoli byl účastníkem tohoto exekučního řízení a mohl tak podat řádný opravný prostředek. Podle názoru žalobkyně tedy správce daně nemůže svou minulou liknavost řešit tímto způsobem, neboť tím nezákonně napravuje své předchozí pochybení. Žalobkyně proto navrhovala, aby soud napadená rozhodnutí zrušil.

[5] Finanční ředitelství se k věci vyjádřilo podáním ze dne 26. 4. 2012, v němž souhlasilo s popisem vývoje případu, který provedla žalobkyně. Souhlasil s tím, že hodnota zděděného majetku představuje nejzazší hranici, nad kterou není dědic povinen závazkům zůstavitele dostát, ale to jen za podmínky, že uspokojuje věřitele v pořadí a způsobem, jakým by měli být uspokojováni v případě rozvrhu výtěžku prodeje zanechaného majetku při likvidaci dědictví dle § 471 odst. 2 věta první občanského zákoníku a § 175v odst. 2 o. s. ř. K uspokojení pohledávek věřitelů s horším pořadím nemá dědic přistoupit, dokud neuspokojí věřitele s lepším pořadím. Jestliže dědic nemůže plně uspokojit věřitele téhož pořadí, musí je uspokojit poměrně. Jestliže tak nepostupuje, vystavuje se riziku, že by odpovídal věřitelům s lepším pořadím i v případě, kdy by cena dědictví byla už vyčerpaná v důsledku uspokojení pohledávek ostatních věřitelů. Finanční úřad přitom vůči žalobkyni má přednostní pohledávku ve smyslu § 175v odst. 2 písm. c) o. s. ř., resp. § 175 odst. 2 písm. e) o. s. ř. Žalobkyně proto měla přednostně uhradit své dluhy vůči správci daně, nikoli vůči panu Z. J. K námitce žalobkyně, že správce daně mohl proti rozvrhovému usnesení podat řádný opravný prostředek, finanční ředitelství poznamenalo, že v době jeho vydání k tomu správce daně neměl důvod, neboť předpokládal, že zbytek dědictvích dluhů bude uhrazen srážkami ze mzdy pozůstalé nebo jiným způsobem; ostatně možnost podání opravného prostředku měla i žalobkyně, což však neučinila.

[6] Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 31. 1. 2014, č. j. 29 Af 287/2011 - 84, žalobu jako nedůvodnou zamítl. Soud vycházel z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo

pokračování

549/2007, podle něhož „nedošlo-li v dědickém řízení ke konvokaci (svolání – soudní výzva k přihlášení pohledávek; poznámka Nejvyššího správního soudu) věřitelů ve smyslu ustanovení § 175n o. s. ř., mohou dědici v nalézacím řízení uspět s obranou, že cena dědictví, kterého dědici nabyli, již byla vyčerpána uspokojením pohledávek ostatních zůstavitelových věřitelů, jen tehdy, prokáží-li, že takto plnili na úhradu pohledávek, které měly výhodnější právo na uspokojení než vymáhaná pohledávka. Pro závěr, zda a v jakém ohledu se zástavní právo, jímž byly zděděné nemovitosti zatíženy ke dni smrti zůstavitele, může projevit jako dluh zatěžující dědictví (§ 470 odst. 2 občanského zákoníku), je určující, zda ke dni smrti zůstavitele již zůstavitel měl povinnost z titulu zástavního práva strpět uspokojení dluhu osobního dlužníka z výtěžku zpeněžení zástavy.“ V předmětné věci přitom bylo zjištěno, že dědictví bylo předlužené, že nedošlo k dohodě dědiců a věřitelů podle § 175p o. s. ř., ani k likvidaci dědictví soudem podle § 175t a následujících o. s. ř. Veškerý zůstavitelův majetek nabyla žalobkyně jako jediná dědička ze zákona, přičemž čistá hodna dědictví činila částku - 403.602 Kč. K částečnému uspokojení pohledávek věřitelů došlo po skončení dědického řízení v rámci exekučního řízení, které probíhalo již za života zůstavitele a do kterého vstoupila na místo povinného žalobkyně, přičemž soud přihlášené pohledávky uspokojil z rozdělované podstaty dle § 337 o. s. ř., přičemž přednostně byla uspokojena pohledávka oprávněného pana Z. J. I přes tuto skutečnost žalobkyni nadále tížila povinnost uspokojit pohledávku správce daně podle § 471 odst. 2 občanského zákoníku. Pokud totiž nedošlo k plnění dluhů dle ustanovení o likvidaci dědictví, nelze se dle závěru krajského soudu odvolávat na zásadu uvedenou v § 470 OZ a žalobkyně je proto povinna uhradit pohledávku správce daně, byť tím dojde k plnění nad rámec nabytého dědictví. Závěry krajského soudu nadto odpovídají rozhodovací praxi civilních soudů, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 19. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1828/2009, podle kterého „nedošlo-li ke konvokaci věřitelů podle § 175n OSŘ, ani k dohodě mezi dědicem a věřiteli o přenechání dědictví k úhradě dluhů ve smyslu § 471 odst. 1 ObčZ a nebyla ani nařízena likvidace dědictví, řídí se povinnost dědice uhradit dluhy zůstavitele (do výše ceny nabytého dědictví) ustanoveními občanského soudního řádu o likvidaci dědictví. Dědic si nemůže vybrat, kterého z věřitelů uspokojí. Jestliže proti němu více věřitelů uplatňuje své pohledávky, které nemohou být uspokojeny zcela, neboť jejich celková výše přesahuje cenu nabytého dědictví, uspokojí se podle zásad stanovených v § 175v odst. 2 a 3 OSŘ; patří-li pohledávky do stejné skupiny, uspokojí se poměrně“.

[7] Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2014, č.j. 29 Af 287/2011-84, podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost ze dne 25. 2. 2014, v níž uvedla, že krajský soud nesprávně právně případ posoudil, neboť nezohlednil význam § 470 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož dědic odpovídá za zůstavitelovy dluhy jen do výše ceny nabytého dědictví. Bylo přitom prokázáno, že dluhy ve výši nabytého dědictví stěžovatelka uhradila. I přesto byla vůči ní zahájena exekuce s odůvodněním, že nedošlo k uhrazení přednostní pohledávky správce daně dle § 175v odst. 2 o. s. ř. a nelze se proto dovolávat zásady uvedené v § 470 občanského zákoníku a je tudíž povinna uhradit pohledávku správce daně, byť tím dojde k plnění nad rámec nabytého dědictví. Její případ je však neobvyklý a toto ustanovení nelze podle jejího názoru aplikovat, neboť způsob uhrazení dluhů, které na ni přešly ze zůstavitele, včetně rozdělení mezi jednotlivé věřitele, byl určen pravomocným rozhodnutím Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000. Je tedy zřejmé, že majetek nabytý dědictvím byl mezi věřitele rozdělen způsobem stanoveným zákonem, tudíž své závazky vůči věřitelům splnila. Není

pravda, že situace mohla být řešena dle existující právní úpravy, neboť o způsobu úhrady pohledávek věřitelům rozhodl soud. Stěžovatelka zdůrazňovala, že Finanční úřad v Havlíčkově Brodě byl se svojí pohledávkou v rámci tohoto výkonu rozhodnutí přihlášen, byl proto účastníkem exekučního řízení; pokud nesouhlasil s pořadím uspokojení pohledávek stanoveným soudem, měl se proti tomu bránit prostřednictvím řádných opravných prostředků, jak byl řádně poučen. Pokud tak nepostupoval, vyjádřil tím podle mínění stěžovatelky souhlas s pořadím uspokojených pohledávek. Stěžovatelka proto navrhovala, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 31. 3. 2014, v němž uvedl, že je nutné vyjít z § 471 odst. 2 občanského zákoníku, podle něhož nedojde-li u předluženého dědictví k dohodě mezi dědici a věřiteli, řídí se povinnosti dědiců plnit tyto dluhy ustanovením o. s. ř. o likvidaci dědictví. Proto správce daně nemohl na úhradu nedoplatků zemřelého započítat úhradu jinému věřiteli, pokud tento neměl lepší pořadí. Platí tedy zásada, že k uspokojení pohledávek věřitelů s horším pořadím nemá dědic přistoupit, dokud neuspokojí věřitele s lepším pořadím. Jestliže dědic nemůže plně uspokojit věřitele téhož pořadí, musí je uspokojit poměrně. Pokud takto dědic nepostupuje, vystavuje se riziku, že bude nadále odpovídat věřitelům s lepším pořadím i v případě, kdy by cena nabytého dědictví již byla vyčerpaná. Správce daně přitom měl vůči stěžovateli přednostní pohledávku ve smyslu § 175v odst. 2 písm. c) a e) o. s. ř., ta měla proto přednostně hradit své dluhy vůči správci daně, nikoli vůči panu Z. J.. Pokud nedošlo k plnění dluhů dle ustanovení o likvidaci dědictví, nelze se odvolávat na zásadu uvedenou v ustanovení § 470 občanského zákoníku a stěžovatelka je proto povinna uhradit pohledávku správce daně, byť tím dojde k plnění nad rámec nabytého dědictví. Žalovaný dále setrval na stanovisku, že v době vydání usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě o rozvrhu rozdělované podstaty ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000 – 412, neměl správce daně důvod podat opravný prostředek, protože si byl vědom skutečnosti, že má vůči žalobkyni přednostní pohledávku. Respektoval tedy rozhodnutí soudu a předpokládal, že zbytek dědických dluhů bude uhrazen srážkami ze mzdy pozůstalé nebo jiným způsobem. Žalovaný přitom zdůrazňoval, že stejnou možnost podání opravného prostředku měla i stěžovatelka, ta však ničeho nenamítala. Jako důkaz, že rozvrhové usnesení bylo správcem daně respektováno, považuje žalovaný skutečnost, že o částku, která byla správci daně okresním soudem dle tohoto rozhodnutí zaslána, byla daňová exekuce částečně zastavena.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[9] Stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek Krajského soudu v Brně vzešel (ustanovení § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody zakládající její nepřipustnost podle ustanovení § 104 s. ř. s.

[10] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu.

pokračování

Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[11] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelka podal z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť dovozuje nesprávné posouzení věci Krajského soudu v Brně. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené „nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav byl krajským soudem aplikován nesprávný právní názor.

[12] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Podle ustanovení § 470 odst. 1 a 2 občanského zákoníku „*dědic odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na něj přešly zůstavitelovou smrtí. Je-li více dědiců, odpovídají za náklady zůstavitelova pohřbu a za dluhy podle poměru toho, co z dědictví nabyli, k celému dědictví.*“

[14] Podle ustanovení § 471 odst. 1 a 2 občanského zákoníku „*Je-li dědictví předloženo, mohou se dědici s věřiteli dohodnout, že jim dědictví přenechají k úhradě dluhů. Soud tuto dohodu schválí, neodporuje-li zákonu nebo dobrým mravům. Nedojde-li k dohodě mezi dědici a věřiteli, řídí se povinnost dědiců plnit tyto dluhy ustanoveními občanského soudního řádu o likvidaci dědictví. Dědici přitom neodpovídají věřitelům, kteří své pohledávky neoznámili přesto, že je k tomu soud na návrh dědiců vyzval, pokud je uspokojením pohledávek ostatních věřitelů cena jimi nabytého dědictví vyčerpána.*“

[15] Podle ustanovení § 175v odst. 2 o. s. ř. ve znění zákona č. 7/2009 „*Z výtežku uhradí soud postupně pohledávky podle těchto skupin: a) pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti se zpeněžením majetku, b) pohledávky nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu, c) pohledávky zajištěné zástavním právem, zadržovacím právem, převodem práva nebo postoupením pohledávky, d) pohledávky nedoplatků výživného, e) pohledávky daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud nebyly uspokojeny podle písmena c), f) ostatní pohledávky.*“

[16] Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud ověřil, že usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000 – 412, bylo rozhodnuto o prodeji nemovitostí ve vlastnictví stěžovatelky, které nabyta v dědictví po své manželce na základě usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 25 D 234/2004. Okresním soudem v Havlíčkově Brodě bylo dále rozhodnuto, že z rozdělované podstaty v částce 950.712,90 Kč se přihlášené pohledávky uspokojují v tomto pořadí a tímto způsobem : 1. Náklady řízení České republiky – Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ve výši 3.755,10 Kč k hotovému zaplacení; 2. Pohledávka České spořitelny, a.s., ve výši 9.095,80 Kč k hotovému zaplacení; 3. pohledávka oprávněného (Z. J.) ve výši 806.958 Kč k hotovému zaplacení; 4. pohledávka Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě částečnou úhradou ve výši 130.904 Kč k hotovému zaplacení. V odůvodnění tohoto usnesení okresní

soud uvedl, že postupoval v souladu s § 337b odst. 1 a § 337c o. s. ř. Předmětné usnesení nabylo právní moci dne 6. 8. 2010.

[17] Nejvyšší správní soud dále ze správního spisu zjistil, že usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 25 D 234/2004, bylo rozhodnuto o tom, že dědictví po zemřelém F. Š. nabývá stěžovatelka jako jeho jediná dědička. Obvyklá cena zůstavitelova majetku byla určena ve výši 806.958 Kč a výše dluhů částkou 1.210.560 Kč, tudíž bylo stanoveno, že čistá hodnota dědictví byla -403.602 Kč.

[18] Nejvyšší správní soud souhlasí s obecnými závěry krajského soudu, že dědicové odpovídají za dluhy zůstavitele, přičemž v případě předlužení dědictví, jako tomu bylo i v nyní projednávané věci, pouze do výše nabytého majetku, a to pokud dluhy uhrazují postupem dle ustanovení o. s. ř. o likvidaci dědictví, tj. dle § 175v o. s. ř.

[19] Tyto obecné závěry podpořené judikaturu Nejvyššího soudu – srov. rozsudek ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 29 Cdo 549/2007; rozsudek ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1828/2009 – však nelze podle názoru Nejvyššího správního soudu v daném konkrétním případě použít. Za stěžejní totiž Nejvyšší správní soud v souladu s argumentací stěžovatelky považuje to, že o způsobu úhrady závazků stěžovatelky, jež jí vznikly (resp. na ni přešly) v důsledku úmrtí jejího manžela, bylo závazným a pravomocným způsobem rozhodnuto usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000 – 412. Toto usnesení, jež bylo vydáno v rámci řízení vedeného původně vůči zůstaviteli, resp. následně vůči stěžovateli, je pro jeho účastníky v souladu s ustanovením § 159a ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř. závazné. Účastníkem tohoto řízení byl i Finanční úřad v Havlíčkově Brodě – správce daně, který po stěžovateli vymáhá předmětné daňové povinnosti. Nejvyšší správní soud proto v tomto směru nemůže souhlasit s argumentací žalovaného, že rozhodnutí Okresního soudu v Havlíčkově správce daně respektuje, a to na základě toho, že akceptoval peněžní částku, která byla správcí daně na jeho základě vyplacena; účastník řízení je totiž vázán všemi částmi rozhodnutí, které se jej týkají, nikoli pouze těmi částmi, které jsou podle jeho názoru pro něj výhodné.

[20] V žádném případě tedy nebylo na vůli stěžovatelky, jakým způsobem a komu bude jednotlivé dluhy, jež na ni přešly na základě dědictví po zůstaviteli F. Š., hradit. Nadto předmětná peněžní částka získaná prodejem nemovitostí se ani nenacházela v její dispozici, stěžovatelka tudíž o ní nemohla rozhodovat a nemohla tudíž postupovat v rozporu s § 471 občanského zákoníku, neboť neprojevila jakoukoli vůli při uhrazování dluhů, jež na ni přešly po zůstaviteli.

[21] Nelze tudíž na daný případ aplikovat právní závěry Nejvyššího soudu obsažené v rozsudku ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 29 Cdo 549/2007, že „v nalézacím řízení, v němž zůstavitelův věřitel uplatňuje vůči zůstavitelovým dědicům pohledávku, kterou měl vůči zůstaviteli, je soud povinen zabývat se otázkou, v jakém rozsahu odpovídají dědici podle § 470 obč. zák. za zůstavitelovy dluhy. Nedošlo-li v dědickém řízení ke konvokaci věřitelů ve smyslu ustanovení § 175n o. s. ř., mohou dědici v nalézacím řízení uspět s obranou, že cena dědictví, kterého dědici nabyli, již byla vyčerpána uspokojením pohledávek ostatních zůstavitelových věřitelů, jen tehdy, prokáží-li, že takto plnili na úhradu pohledávek, které měly výhodnější právo na uspokojení než vymáhaná pohledávka.“ Rozdíl oproti situaci popsané v tomto judikátu

pokračování

Nejvyššího soudu spatřuje Nejvyšší správní soud právě v tom, že o způsobu úhrady dluhů po zůstaviteli bylo pravomocným způsobem rozhodnuto Okresním soudem v Havlíčkově Brodě.

[22] Nejvyšší správní soud přitom neposuzuje, zda usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010, č. j. 26 E 626/2000 – 412, bylo vydáno v souladu s příslušnými ustanoveními o. s. ř. nebo nikoli, neboť k tomu nemá jakoukoli pravomoc a musí z něj s ohledem na jeho závaznost pro účastníky řízení vycházet. Bylo naopak věcí správce daně, aby proti němu brojil řádným opravným prostředkem, pokud s výpočtem částek hrazených jednotlivým oprávněným věřitelům či s jejich pořadím nesouhlasil; nemůže se přitom své povinnosti dbát na řádné plnění daňových povinností zprostit poukazem na to, že i stěžovatelka mohla proti němu podat odvolání. Bylo věcí správce daně, aby střežil svá práva.

[23] Nejvyšší správní soud zde odkazuje na právní názor Ústavního soudu obsažený v jeho nálezu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3476/11 – „*pokud stěžovatel podal proti správnímu rozhodnutí opravný prostředek, přičemž v dobré víře vycházel z nesprávného poučení, nelze mu přičíst k tíži, že za rozhodující skutečnost pro počátek běhu lhůty pro podání správní žaloby považoval doručení sdělení o vyřízení tohoto opravného prostředku; odmítnutí žaloby v tomto případě představuje odeprání spravedlnosti a přístupu k soudu v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny a s čl. 1 odst. 1 Ústavy.*“ Za situace, kdy stěžovatelka vycházela z výroku rozhodnutí okresního soudu o uspokojení pohledávek, který se pro ni následně stal i pravomocný a závazný, nelze hovořit o tom, že mohla v době vydání tohoto rozhodnutí očekávat, že tam uvedený rozvrh rozdělované podstaty není podle názoru správce daně pro něj závazný a že rozvrh rozdělované podstaty by měl být jiný, pokud by měly být dodrženy podmínky § 471 občanského zákoníku pro omezení její odpovědnosti za dluhy zůstavitele. Stěžovatelka mohla důvodně očekávat, že soud rozhodl v souladu se zákonem tak, aby byla zohledněna specifika daného případu a aby byla následně chráněna před věřiteli zůstavitele podle ustanovení § 471 občanského zákoníku, kteří nadto byli účastníky takového řízení a mohli v něm tudíž uplatňovat svá práva. Bylo totiž věcí správce daně, který měl dbát ochrany svých práv a který zejm. měl znát právo (*ignorantia iuris non excusat*), zvláště když je státním orgánem, aby proti takovému rozhodnutí okresního soudu podal opravný prostředek, pokud podle jeho názoru soud nezohlednil úpravu obsaženou v § 175v o. s. ř.

[24] Nejvyšší správní soud tedy nemůže souhlasit s výsledkem, k jakému vedl postup správce daně v návaznosti na usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě, neboť v důsledku těchto dvou řízení by stěžovatelka byla nucena hradit daleko více, než činí cena nabytého dědictví, ačkoli nemohla ovlivnit, jakým způsobem tyto dluhy budou věřitelům hrazeny, neboť o tom rozhodovaly orgány veřejné moci. Nejvyšší správní soud v tomto směru na okraj poznamenává, že ustanovení § 470 násl. občanského zákoníku se vztahuje pouze na dluhy, které na stěžovatelku přešly v důsledku dědictví po zemřelém F. Š., nikoli na dluhy, které ji připadly v důsledku vypořádání jejich SJM; tato skutečnost rovněž nebyla žalovaným zvážena.

[25] Stěžovatelka kasační stížností požadovala zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. Podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. ve znění

účinném od 1. 1. 2012 dospěje-li Nejvyšší správní soud k tomu, že kasační stížnost je důvodná, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, pokud ve věci sám nerozhodl způsobem podle odstavce 2. Podle ustanovení § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může podle povahy věci sám rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, § 76 a § 78 se použijí přiměřeně. Pravomoc Nejvyššího správního soudu k současnému zrušení správního rozhodnutí není vázána na návrh stěžovatele; je to tento soud, který zváží, zda je namíste pouze zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci krajskému soudu, či zda je racionální současně zrušení rozhodnutí správního orgánu. V dané věci je zřejmé, že žalobou napadená rozhodnutí měla být krajským soudem zrušena a nepřichází v úvahu jakékoliv doplnění řízení před krajským soudem. Krajský soud by s odkazem na tento rozsudek pouze přenesl závazný právní názor svým novým rozsudkem správnímu orgánu.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[26] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu. Věc mu však nevrátil dalšímu řízení, neboť podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. současně zrušil žalobou napadená rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně. Žalovanému také podle ustanovení § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrací k dalšímu řízení, v němž je podle odst. 5 téhož ustanovení vázán právním názorem v tomto rozsudku vysloveným.

[27] Nejvyšší správní soud je posledním soudem, který o věci rozhodl; proto musí rozhodnout o náhradě nákladů celého soudního řízení. Podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. má úspěšný stěžovatel právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Tyto náklady jsou tvořeny částkou 4.200 Kč za 2 úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1966 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), za právní služby poskytnuté před 1. 1. 2013, přičemž za jeden úkon přísluší v daňových věcech částka 2.100 Kč (ustanovení § 9 odst. 3, § 7 advokátního tarifu); a částkou 3100 Kč za 1 úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu, za právní služby poskytnuté po 1. 1. 2013, přičemž za jeden úkon přísluší v daňových věcech částka 3.100 Kč (ustanovení § 9 odst. 4, § 7 advokátního tarifu); a náhrada hotových výdajů činí podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč za jeden úkon právní služby. Tuto částku přitom navýšil o DPH, neboť advokát je dle soudu předloženého osvědčení jeho plátcem. Přiznané náklady řízení žalovaný uhradí k rukám stěžovatelčina zástupce do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2014

pokračování

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu